

Ikäihmisten liikkuminen ja pienenevät sote-kustannukset

Miikka Vuorinen

Arviointipäällikkö, Sosped
keskus

Sosped
KESKUS

Sisältö

- Johdanto
- Ikäihmisten liikkumisen hyödyn arviointi
- Esimerkkejä laskelmista
- Keskustelu

Sosped keskus

Olemme erikoistuneet yhteiskunnallisten ja taloudellisten vaikutusten arviointiin.
Rakennamme skaalautuvia vaikuttavuuden johtamisen työkaluja ja tuemme ajatusjohtajua.

Sosped keskuksen suunnittelema ja rakentama SOLA-työkalu sai vuoden arviointiteko-tunnustuksen 2024 ja OECD suosittelee sitä Public sector innovation –kirjastossaan.

Vastaavia lähestymistapoja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointiin ei juuri tunneta
(Mäki-Opas et al. 2020 & Hult& et al. 2021, Niemelä & Auvinen 2021, Häkkilä et al. 2025).

Sosped Keskus on Sosiaalipedagogiikan säätiön omistama yhtiö.

**Niukuuden ajat ja kasvava vaikuttavuuden
osoittamisen vaade**

Arviointitiedon tuottamisen tavat

**Verkostomainen & systeminen arvon
luonti**

Esimerkkejä yhteishallinnan paradokseista¹

Vanhat lähestymistavat ennen yhteistyötä vs. uudet lähestymistavat yhteistyössä	Itsenäisyys vs. auktoriteetti	Vastuu organisaatiota kohtaan vs. vastuu yhteistyötä kohtaan
Ongelma ennen ratkaisua vs. ratkaisu ennen ongelmaa	Luottamus ensin vai yhteistyö ensin	Keskinäinen yhteistyö vs. kilpailu
Sisäinen legitiimiys vs. ulkoinen legitiimiys	Deliberatiivinen prosessi vs. instrumentaalinen tarkoitus	Osallisuus vs. tehokkuus

¹* Qi, H., & Ran, B. (2024). Paradoxes in collaborative governance. Public Management Review, 26(10), 2728–2753.

Voimaa vanhuuteen

Edistää ikäihmisten liikkumista

Luo yhteiskunnallista hyötyä usean eri toimijan yhteistyössä.

Tuottaa tietoa

Lisää uudenlaista yhteistyötä

Yhteishallinnassa myös arvon tuotannon mekanismit muuttuvat.

Ei ole kyse siitä, mikä organisaatio on tehokkain. Vaan
a) miten ikäihmisiä saataisiin liikkeelle ja
b) sote-kustannuksia pienennettyä

Siksi on oleellisempaa ymmärtää itse ilmiön kustannukset ja tämän jälkeen arvioida toimenpiteiden tehokkuutta.

“The composition of the UN still largely reflects the world of 1945. As the world has changed drastically, so should the decision-making at the UN.”

-Alexander Stubb

Voimaa vanhuuteen -ohjelman taloudellisten hyötyjen arviointi

- Aineistot: Voimaa vanhuuteen -ohjelman aineistot, THL:n väestökyselyt ja laaja tutkimuskirjallisuus
- Laskelmat ja suunnittelu: Sosped Keskus
- Työn ohjaus: Ikäinsituutti

Kohderyhmän määrittäminen THL:n kyselytytkimusten avulla

- Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet. (Sotkanet, indikaattori 5529).
- Voimaa vanhuuteen ohjelmassa tieto siitä, miten ohjelmassa mukana olevat liikkuvat ja kuinka paljon liikkumista saadaan ohjelman aikana lisättyä.
- Väestökyselyn hyödyntäminen mahdollistaa laskemien siirtämisen kunta-/ hyvinvointitasolta toiselle.
- Voimaa vanhuuteen ohjelman tuloksia voidaan siis arvioida (ja arvottaa) väestötietojen avulla.

+ 65v. henkilöiden liian vähäisen liikkumisen seurausten arvo (€).

1

VANHUSTEN LIIKKUMISEN TERVEYSHYÖDYT MÄÄRITETÄÄN

Erilaisten, tutkimusperusteisten seurausten valitseminen tutkimus. Oleellista arvioida todennäköisyys jokaisen seurauksen toteutumiselle.

2

TALOUELLISET VAIKUTUKSET

Jokainen seuraus arvotetaan erikseen ja niille eritellään myös maksaja.

3

VOIMAA VANHUUTEEN OHJELMAN KYKY EDISTÄÄ LIIKETTÄ

Ymmärrys siitä, miten toiminta voi vaikuttaa eri seurauksiin (ennaltaehkäisy & hyöty).

4

KOKONAISARVIO

Kokonaisarvio toiminnan tuottamasta taloudellisesta hyödystä (suorat & epäsuorat vaikutukset).

ARVIOINNISSA HYÖDYNNETYT AINEISTOT

Voimaa vanhuuteen ohjelman kyselyaineistot

Asiakkaita koskevat tiedot
Tieto toiminnan tuloksista
Toiminnan kustannukset

Aluekohtaiset tiedot

Tiedot kohderyhmän suuruudesta ja riski-ilmiöiden yleisyydestä eri alueilla.

Kustannustiedot

Päivitettävät hintatiedot eri seurauksista (esim. lääkärikäynti, kuntoutus, erikoissairaanhoido.)

Vaikuttavuusaineisto

11 vaikutusketjua kuvaavat vähäisen liikkumisen seurauksia.

Seurauksen toteutumisen ja välttämisen todennäköisyys

Tutkimuskirjallisuuteen ja Ikäinstituutin lukuihin perustuvat arviot yksittäisen seurauksen välttämisen todennäköisyydestä.

Väestöennusteet

Miltä tilanne näyttää tulevaisuudessa.

Ikäihmisten liikkumisen taloudellinen merkitys

IKÄRYHMÄ

+65 v.

1,33 MILJOONAA

Yli 65 vuotiasta henkilöä

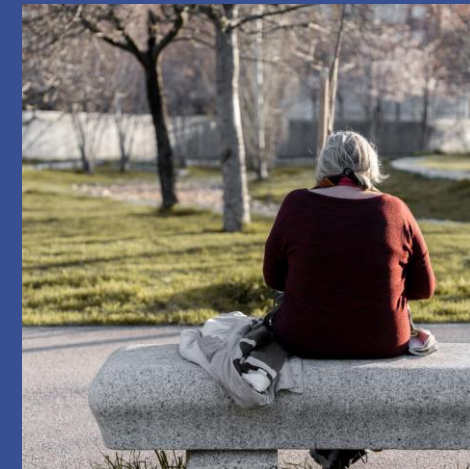

66,8%

EI LIIKU

Suosittelun mukaisesti

---

887 600

Riittämättömästi
liikkuvaa

SospED
KESKUS

**SEURAUS ->
TODENNÄKÖISYYDEN
PIENENTÄMINEN LIIKUNNALLA**

**TODENNÄKÖISYYDEN LASKENTA (+65 V. VÄESTÖ +
LIIKUNNAN KYKY ENNALTAEHKÄISTÄ)**

Sepelvaltimotauti

1) Terveystemme.fi, 2024 (2) Hu et al., 2007 (3) Barengo et al., 2016; (4) Häkkinen et al., 2011 (5) Tilastokeskus, 2024

Aivoverenkiertohäiriö

(1) Terveyskirjasto, 2024 (2) Tilastokeskus, 2023 (3) Hu et al., 2005 (4) Käypä hoito, 2024 (5) Meretoja et al., 2011 (6) Macrotrends, 2024 (7) Tilastokeskus, 2024

Lonkkamurtumat

(1) Sotkanet, 2024 (2) Sherrington et al., 2019 (3) Käypä hoito, 2024 (4) Terveystemme.fi, 2024 (5) Tilastokeskus, 2024

Kohonnut yksinäisyys

(1) Tilastokeskus, 2024 (2) Musich et al., 2022 (3) Shvedko et al., 2018 (4) Pitkälä et al., 2009 (5) Tilastokeskus, 2024

Masennusoireeet

(1) THL, 2023 (2) Ku et al., 2018 (3) Laredo-Aguilera et al., 2018 (4) Lubet et al., 2001

Diabetes 2

(1) Käypä hoito, 2024 (2) Lääkärilehti, 2024 (3) Vasankari et al., 2018 (4) Lee et al., 2012 (5) Laaksonen et al., 2005

Kotihoidon palveluiden tarve

(1) Sotkanet, 2024 (2) Lankinen, 2010 (3) Forma et al., 2023 (4) Päijät-Häme HVA, 2025

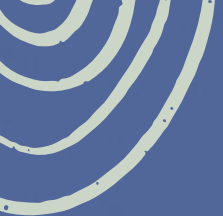
Kohonnut syövän riski

(1) Syöpäjärjestöt, 2024 (2) Syöpärekisteri, 2024 (3) Tilastokeskus, 2023 (4) Vasankari et al., 2018 (5) Lee et al., 2012 (6) THL, 2014 (7) Tilastokeskus, 2024 (8) UKK-instituutti, 2024

Palveluasumisen tarve

(1) Sotkanet, 2024 (2) Gibson et al., 2023 (3) Hyvinvointiala.fi, 2023

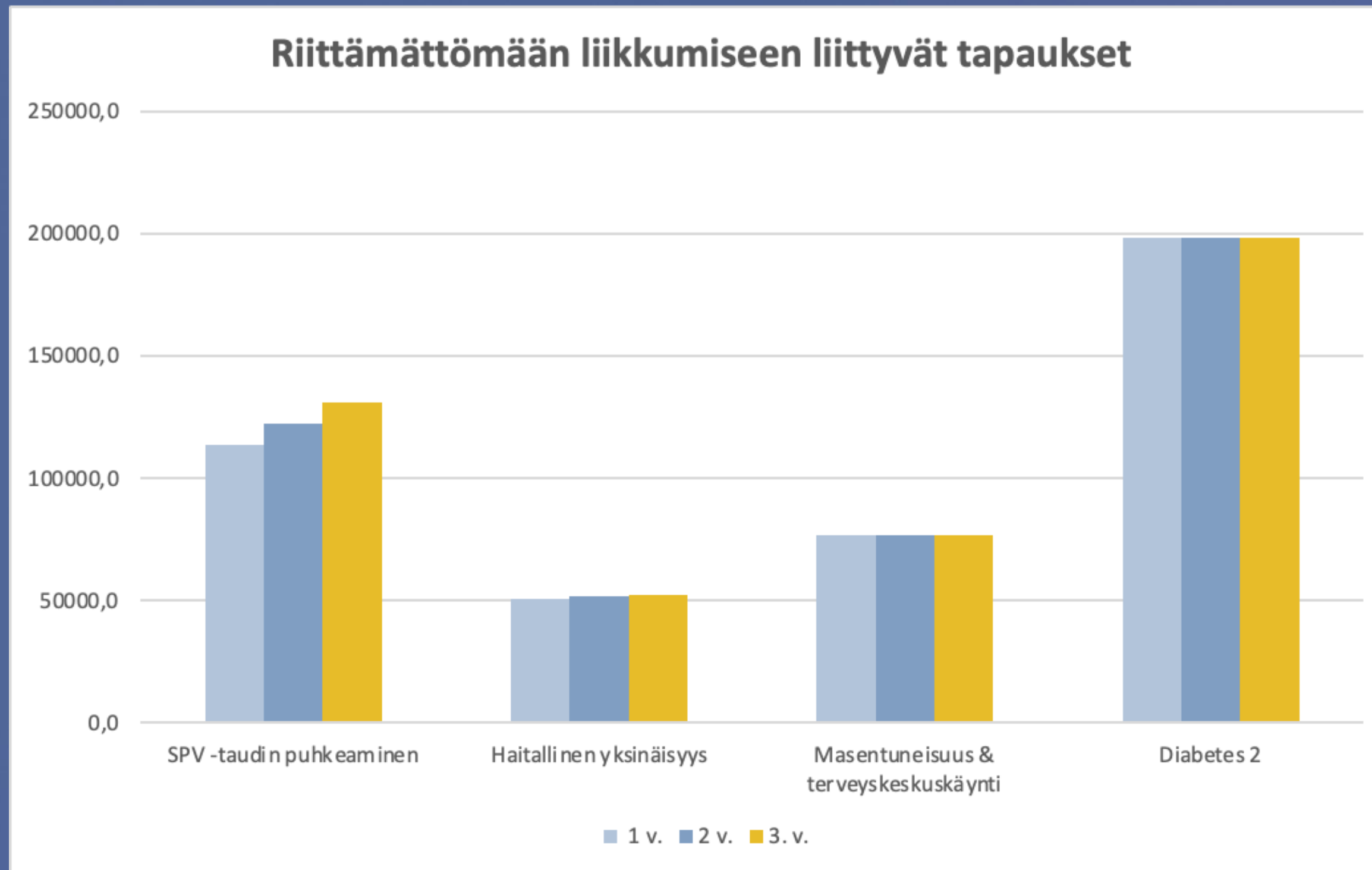
Vältetty seuraus	Vähäiseen liikkumiseen liittyvät tapaukset kansallisella tasolla
lonkkamurtumat	5401
sepelvatimotautitapaukset	113881
aivoverenkiertohäiriötapaukset	9380
kotihoidon käyntimäärät	131160
palveluasumisen asiakkuudet	21319
yksinäisyyttä kokevat	50883
syöpätapaukset	9778
diabetes 2:sta johtuva lääkärikäynti	595252
masentuneisuudesta johtuva terveyskeskuskäynti	183931

Tapausmäärien arvioitu kehitys

Riittämättömään liikkumiseen selvästi liittyvät tapaukset

Tapausmäärien arvioitu kehitys

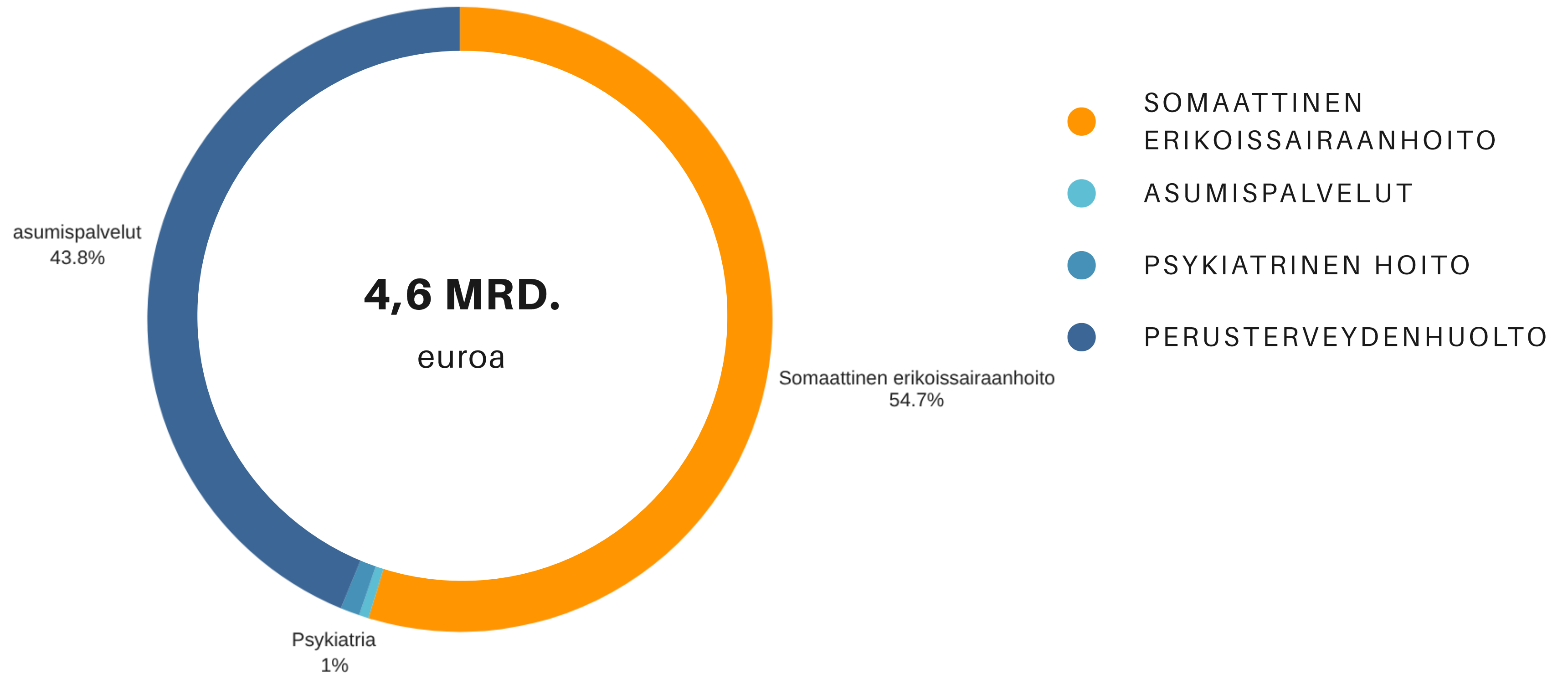

Ei Suositusten mukaisen liikkumisen kustannus

5200€-> 8000 €/ HLÖ.

Arvio kokonaiskustannuksista

Maksava taho	Kustannukset
Yhteensä	4 600 000 000
Perusterveydenhuolto	22 700 00 €
Somaattinen erikoissairaanhoito	2 500 000 000 €
Psykiatrinen erikoissairaanhoito	31 000 000 €
Asumispalvelut	2 030 000 000 €

Voimaa vanhuuteen auttaa liikkumaan

SospED
KESKUS

SospED
KESKUS

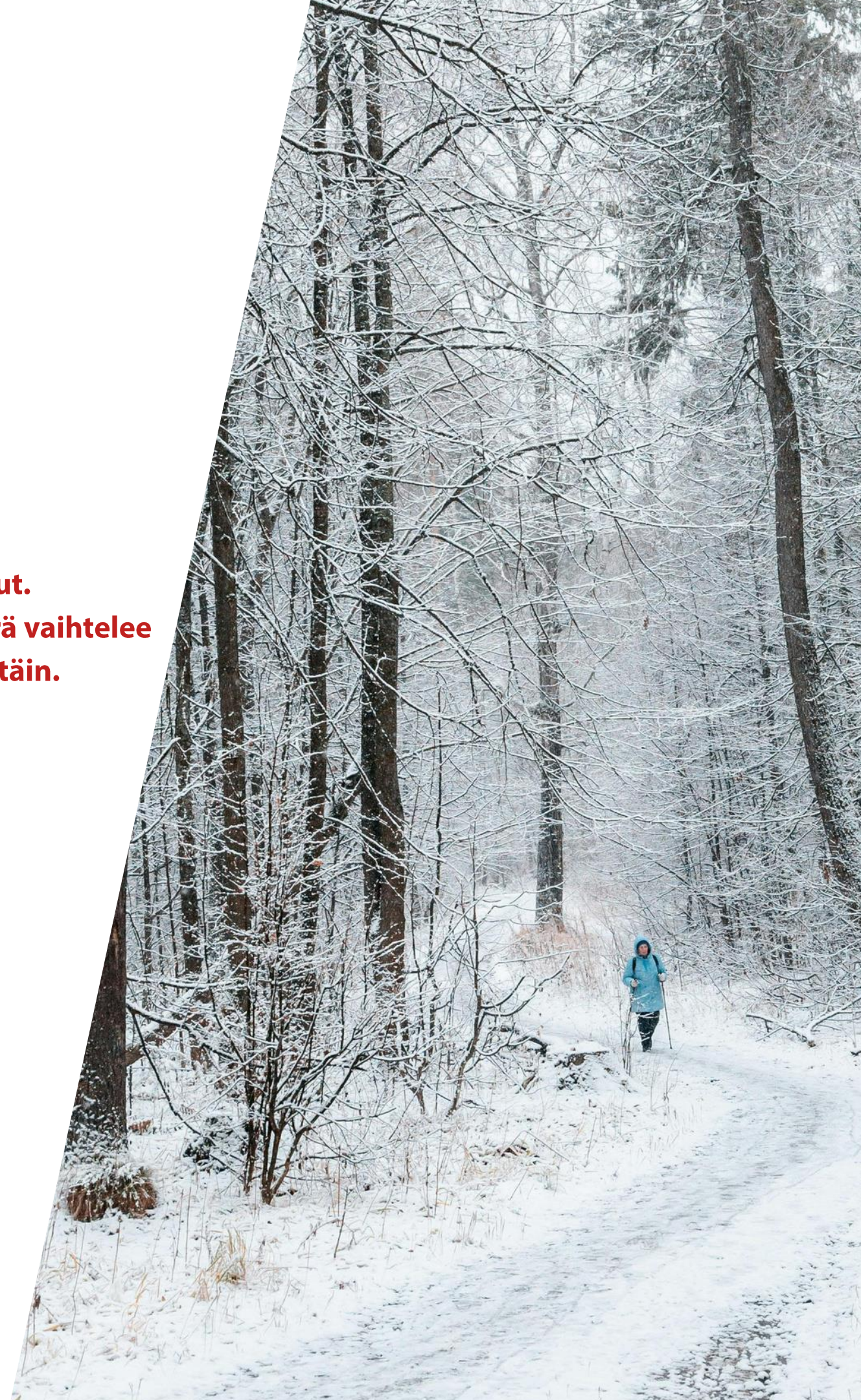
Liikkumisen voima

250 henkeä vuodessa

60% toimintaan osallistuvista EI liiku suositusten mukaisesti ennen toimintaan osallistumista ja 20% liikkuu

Toiminnan kustannus: n. 55 000€/ v.

**Huom! Oletusluvut.
Riittävästi liikkuvien määrä vaihtelee
alueittain ja ryhmittäin.**

Yhden liikuntaneuvojan työ

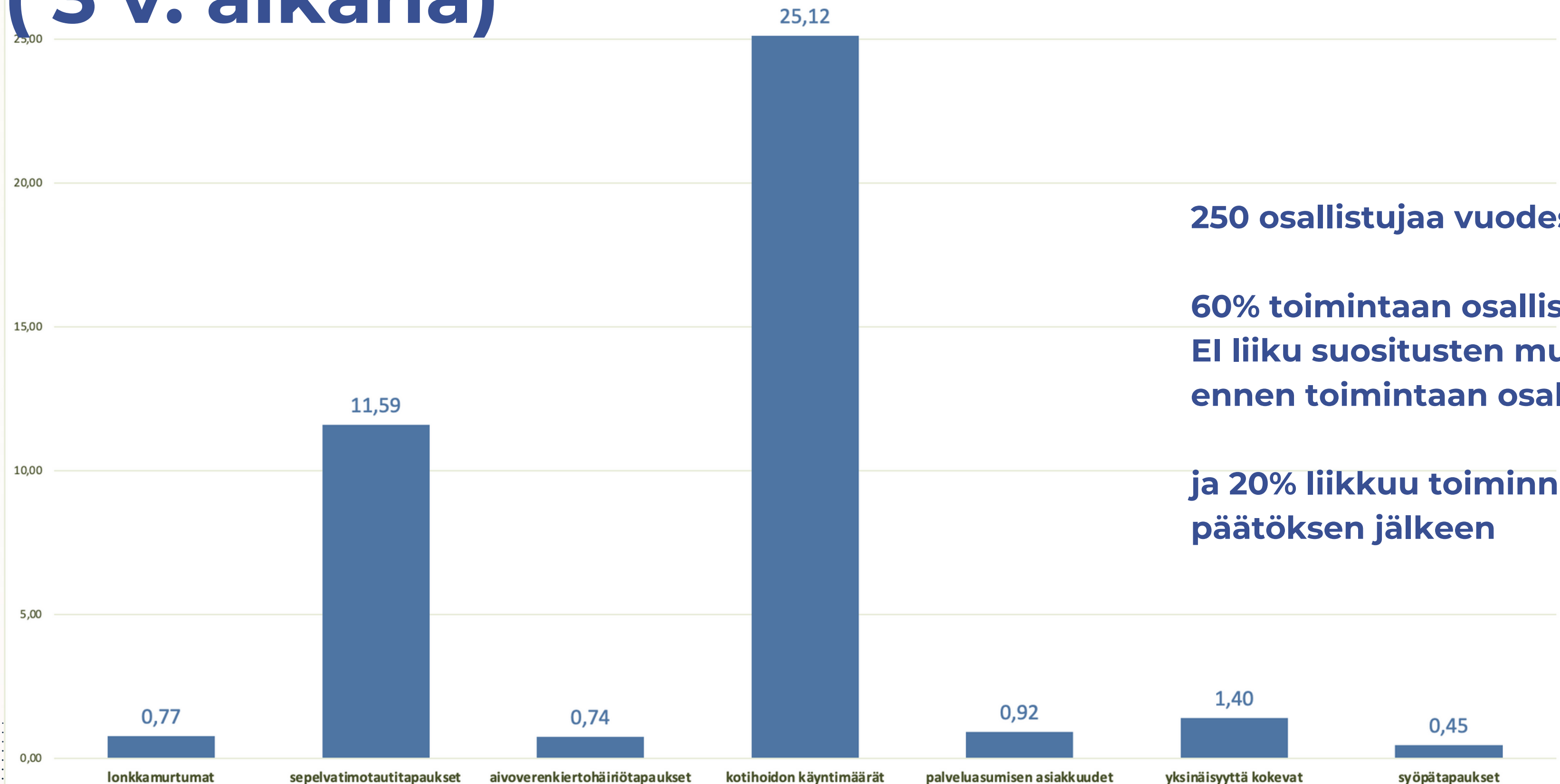
Maksava taho	Kustannukset
Tuotettu arvo yhteensä	162 800 €
Tuotettu arvo/osallistuja	690 €
Tuotettu arvo/ ryhmä (8 hlö.)	5 200 €
Tuotettu arvo/ liikkumaan ryhtyvä osallistuja	1 710 €

Yhden liikuntaneuvojan työ

Maksava taho	1. vuonna	2. vuonna	3. vuonna
Tuotettu arvo yhteensä	162 800 €	152 700 €	140 900 €
Tuotettu arvo/osallistuja	69 0 €	61 0 €	560 €
Tuotettu arvo/ryhmä (8 hlö.)	5 200 €	4 900 €	4 500 €
Tuotettu arvo/liikkumaan ryhtyvä osallistuja	1 700 €	1 800 €	1900 €

Toiminnan ennaltaehkäisemiä tapauksia (3 v. aikana)

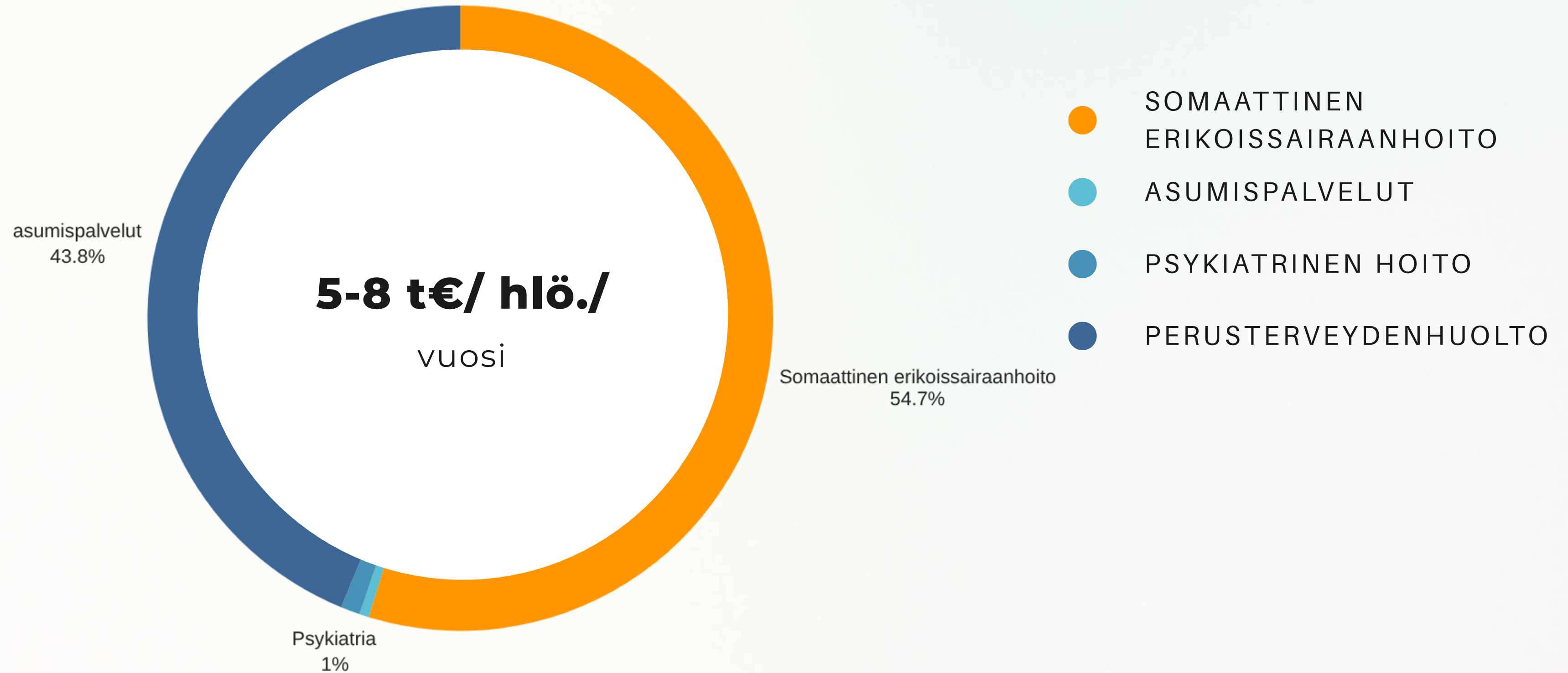

250 osallistujaa vuodessa

**60% toimintaan osallistuvista
EI liiku suositusten mukaisesti
ennen toimintaan osallistumista**

**ja 20% liikkuu toiminnan
päättöksen jälkeen**

Yksilötason hyödyt

Kriittisiä havaintoja

Todennäköisyyslaskenta

Proxyjen valinnan merkitys

Palveluihin pääsy vaihtelee

Väestötason laskelmat

Kausaliteetti vs. korrelaatio

Vastuu raportoida oikein

Hintatietojen muutokset

Oleellista?

Ei liikkuvien liikuttaminen.

Yhteismitallisen tiedon
tuottaminen.

Tuotettu hyöty on yhteistä.

MITÄ ARVIOINTITIEDON VALOSSA VOIDAAN PÄÄTELLÄ?

1

Fokusointi

Kelle suunnittelemme palvelut?

Ketä pyrimme tavoittamaan?

2

Tietopohja

Mitä jos kaikki palveluntuottajat hyödyntäisivät väestötietoja?

3

Hyötyjen erittely ja tarkentuminen.

On tärkeää pystyä osoittamaan, eri alueiden eri toimialoille koituvaa hyötyä.

4

Liikunnan voima.

Ikäihmisten liikkuminen kannattaa. Aina.